

Εκλεκτική πρωτοπορεία

MARK - ANTHONY TURNAGE: "BLOOD ON THE FLOOR"

Η γνωστή μας πιά από άλλες παρουσιάσεις εταιρεία «Arthaus» κυκλοφόρησε μια εξαιρετικά πρωτότυπη "μεικτή" παραγωγή.

Οι αυτοσχεδιασμοί και οι jazz μελωδίες εμφανίζονται στα έργα του Mark-Anthony Turnage εδώ και πολλά χρόνια. Γεννημένος το 1960, ο Βρετανός συνθέτης, σπούδασε με τους Oliver Knussen και John Lambert. Η πρώτη του όπερα "Greek" γράφτηκε το 1988 ενώ από το 1989 άρχισε να συνεργάζεται με την "City of Birmingham Symphony Orchestra" και τον πολύ γνωστό μας Simon Rattle.

Η δεύτερή του όπερα «Silver Tassie» ερμηνεύτηκε από την Εθνική Όπερα της Αγγλίας (English National Opera), ανακηρύχθηκε ως η πρώτη παραγωγή του 2000, ενώ επίσης κέρδισε το βραβείο της έγκυρης τηλεοπτικής καλλιτεχνικής σειράς "South Bank Show" και το 2001 το "Olivier Award for Opera". Με το έργο αυτό ο συνθέτης προχωρά σε μία άλλη κατεύθυνση, καθώς στο «Blood on the Floor» κάνει την πρώτη του απόπειρα να συνδυάσει ηχοχρώματα και φθογγικό υλικό από διαφορετικές πηγές: την jazz και την "κλασική" σύγχρονη γλώσσα. Η σύνθεση χαρακτηρίζεται από τις αντιθέσεις των ηχοχρωμάτων και από τα εναλλασσόμενα αυτοσχεδιαζόμενα μέρη.

Τεχνικά χαρακτηριστικά: διάρκεια: 92' - region code: 2,5 - Ήχος: pcm - languages: αγγλικά, γερμανικά - υπότιτλοι: γαλλικά, ισπανικά.

Ένα σκοτεινό δωμάτιο με πορτοκαλί τοίχους και μια λάμπα. Το καφέ πάτωμα πιτσιλισμένο με κηλίδες αίματος. Κάτι τρομερό έχει συμβεί: ίσως ένα ατύχημα ή μια δολοφονία...

Αυτή η ατμόσφαιρα βιαιότητας, απομόνωσης και σιωπής διαχέεται στο τελευταίο έργο του Francis Bacon με τίτλο "Blood on the Floor" (1986), που έγινε αφορμή έμπνευσης για τον Turnage να γράψει το 1994 τη σύνθεση με τον ομώνυμο τίτλο στο πρώτο μέρος μίας σουίτας από εννέα μέρη για τρεις jazz σολίστ και ορχήστρα δωματίου και να συμπράξει με το

"Ensemble Modern".

Η δεύτερη κίνηση του έργου "Junior Addict", είναι βασισμένη σε ένα ποίημα του Langston Hughes με τον ίδιο τίτλο. Η εξωμουσική έμπνευση στηρίζεται στην αντίθεση ανάμεσα στη απελπισία και την τάση αυτοκτονίας από την μια, και στο ελπιδοφόρο φως για ζωή από την άλλη. Τα συναισθήματα αυτά καθρεφτίζουν την ψυχική κατάσταση και τις μεταπτώσεις που βίωσε ο συνθέτης από τον θάνατο του αδελφού του. Έτσι περνώντας από τα μέρη "Shout", "Sweet and Decay" και "Needles", ο Turnage καταλήγει σε μια ελεγεία για τον αδελφό του (Elegy for Andy). Ο επίλογος του έργου αποτελείται από τρεις κινήσεις: "Cut up" και "Crackdown", οι οποίες οδηγούν στην τελευταία "Dispelling the Fears", με τίτλο δανεισμένο

από τον πίνακα του Αυστραλιανού ζωγράφου Heather Betts.

Γνωρίζοντας τα στοιχεία έμπνευσης του έργου και ακούγοντας όλη τη σουίτα ο ακροατής καταλήγει σε ένα περίεργο συναίσθημα που τότε χαρακτηρίζεται από ένταση, φρίκη και τότε από γλυκύτητα και γαλήνη.

Είναι μάλλον σίγουρο ότι αυτό επιδιώκει και ο Turnage ως αποτέλεσμα.

Οι χρήσεις των τεχνικών των διαφορετικών στυλ αξίζουν την οπτική παρακολούθηση του έργου ακόμη και από διαφωνούντες στις μίξεις υλικών από διαφορετικά είδη. Από τεχνικής πλευράς μια γνωστή και για τις εκτελέσεις της (Ligeti, Stockhausen, Henze) σύγχρονη ορχήστρα δωματίου, το «Ensemble Modern» (με σολίστ τους Dietmar Wiesner - φλάουτο, Uwe Dierkesen - τρομπόνι, William Forman και Bruce Nockles - τρομπέτα), συμπράττει με ένα σχήμα jazz (John Scofield - ηλεκτρικές κιθάρες, Peter Erskine - drum kit και Martin Robertson - σαξόφωνο και μπάσσο κλαρινέτο). Διευθύνει ο Peter Rundel.

Την παραγωγή κλείνουν δύο ενορχηστρώσεις του Mark-Anthony Turnage των έργων «Anthem» του Peter Erskine και «Protocol» του John Scofield.

Ο Peter Erskine είναι περισσότερο γνωστός ως jazz μουσικός και ένας από τους εκτελεστές του Turnage. Έχει συνεργαστεί με τους Chick Corea, Diana Krall και Jan Garbarek αλλά και με τη Συμφωνική Ορχήστρα του BBC, τη Συμφωνική Ορχήστρα του Birmingham και τη Συμφωνική ορχήστρα του Λονδίνου.

Ο John Scofield είναι γνωστός τόσο ως κιθαρίστας όσο και ως συνθέτης. Μερικές από τις συνεργασίες του είναι αυτές του Chick Corea, Miles Davis, Herbie Hancock και Gerry Mulligan.

PHILIP CORNER - ALISON KNOWLWS - GEORGE BRECHT: FLUXUS

Η σειρά δίσκων της Ars Acoustica παρουσιάζει έργα «ακουστικής τέχνης» (acoustic art), που δημιουργήθηκαν τις τελευταίες δεκαετίες στο στούντιο του ραδιοφωνικού σταθμού της Κολωνίας (WDR). Θυμίζουμε ότι πρόκειται για τον χώρο με τον οποίο ασχολήθηκε γύρω στο '50 με '60, μία πλειάδα πασίγνωστων πρωτοποριακών -τότε- συνθετών (Stockhausen, Ligeti και άλλοι) και που τότε ονομαζόταν «ηλεκτρονική μουσική».

Κάπως ανάλογα, αυτό που σήμερα ονομάζεται acoustic art είναι ένα αμάλγαμα πολλών διαφορετικών και ετερογενών ηχητικών στοιχείων: μουσική, μεμονωμένοι ήχοι οργάνων αλλά και γλώσσας, εκφορά του λόγου, θόρυβος, αλλά και σιωπή. Όλα τα παραπάνω αντιμετωπίζονται ως ισότιμα στοιχεία από τους δημιουργούς του είδους.

Επιδιώκοντας να εξηγήσουν το ιδίωμα οι παραγωγοί της σειράς χρησιμοποιούν μία αναλογία από το σινεμά: Όπως σε μερικά φιλμ, συχνά δεν υπάρχει ο διαχωρισμός σεναριογράφου και σκηνοθέτη, έτσι και εδώ συνθέτης και εκτελεστής είναι το ίδιο πρόσωπο. Η αναλογία δεν σταματάει εδώ καθώς συχνά η παράθεση των διαφορετικών στοιχείων ακολουθεί ανάλογες τεχνικές με αυτές του σύγχρονου μοντάζ.

Έχοντας στη διάθεση του μία εβδομαδιαία ραδιοφωνική εκπομπή, το στούντιο της WDR έχει μέχρι σήμερα στη παραγωγή του 350 περίπου έργα, ενώ οργανώνονται συμπαραγωγές με εικαστικούς καλλιτέχνες και άλλες εφαρμογές από τον χώρο των multi-media.

Ο Philip Corner, η Alison Knowles και ο George Brecht, που παρουσιάζονται σε αυτό το CD, μοιράζονται όχι μόνο τον κοινό τίτλο «Fluxus» αλλά και μία αισθητική με κοινό ξεκίνημα τον John Cage.

Στο έργο του Corner (Satie's Rose Cross as a Revelation, 16 λεπτά), ξεκινά με δύο συγχορδίες δανεισμένες από τον Erik Satie, πάνω από τις οποίες συσσωρεύονται άλλα στοιχεία: Γαλλικές, Γερμανικές και Αγγλικές λέξεις, καθώς και θραύσματα από τα χιουμοριστικά που ο Satie έγραφε ως οδηγίες στις συνθέσεις του.

Το έργο Bean Sequences που ακολουθεί, η Alison Knowles χρησιμοποιεί μία εκτεταμένη σειρά από αποσπάσματα κειμένων και ποιημάτων που όλα αναφέρονται στο φασόλι «μία από τις αρχαιότερες τροφές της ανθρωπότητας».

Τέλος, ο George Brecht χαρακτηρίζει το έργο του ως ένα «ραδιοφωνικό έργο διαλογισμού σε τέσσερις γλώσσες». Εδώ η σύνδεση με τη κληρονομιά του Cage είναι ακόμα πιο εμφανής καθώς ο συνθέτης όχι μόνο παράγει το έργο χρησιμοποιώντας όπως και οι άλλοι δύο συνάδελφοί του κάποιες τυχαίες διαδικασίες, αλλά και το βασικό ηχητικό υλικό προέρχεται από αναγνώσεις σε διάφορες γλώσσες αποσπασμάτων του βιβλίου ενός παλαιού Κινέζου δασκάλου του Zen.

Τα ηχητικά στοιχεία που χρησιμοποιούνται και στα τρία έργα μπορούν να αποτελέσουν ένα πολύ καλό δείγμα ποιότητας για καινούργια έργα και ως δείγματα ακρόασης και ως sample ήχοι.

Ελληνικές παρουσίες στη δισκογραφία

IRIDA CLASSICAL ΠΕΡΙΚΛΗΣ ΚΟΥΚΟΣ - ORCHESTRAL SUITES

Η δισκογραφική εταιρεία Irida Classical συνεχίζοντας την προβολή έργων σύγχρονης μουσικής κυκλοφόρησε μια νέα παραγωγή με έργα του Περικλή Κούκου με τίτλο “Ορχηστρικές Σουίτες”. Ο τίτλος αποδίδει μια τριλογία του συμφωνικής μουσικής του συνθέτη. Στον δίσκο παρουσιάζονται το πρώτο και το τρίτο μέρος της, λόγω της μουσικής τους και θεματολογικής τους συγγένειας.

Το πρώτο μέρος, η σουίτα «Ο Κονρουά και οι κόπιες του» είναι μια ορχηστρική μεταγραφή οκτώ κομματιών από την ομώνυμη μονόπρακτη όπερα φαντασίας, που γράφτηκε πάνω σε λιμπρέτο της Αλέκας Μουρίκη. Το έργο ολοκληρώθηκε το 2001, ύστερα από ανάθεση της “Ορχήστρας των Χρωμάτων”.

Το πρώτο κομμάτι “Εισαγωγή”, είναι μια μουσική προσωπογραφία του πρωταγωνιστή Κονρουά και αποτελείται από δύο θέματα. Χωρίς παύση ακολουθεί το “Χορευτικό” όπου δεσπόζουν στοιχεία από την jazz και την rock. Στο επόμενο μέρος “Αποχαιρετισμός”, τα κρουστά συνδυασμένα με τα ξύλινα πνευστά, παίρνουν τον κύριο ρόλο, ενώ το τέταρτο μέρος “Ο κόσμος του Κονρουά” αποτελεί μία «σκηνή ξενάγηση». Σειρά έχουν τα μέρη: “Τι να ’ναι” και “Αποτρόπαιες μορφές” όπου τους πρωταγωνιστικούς ρόλους έχουν η βιόλα και η τρομπέτα αντίστοιχα. Το έργο συνεχίζεται το λυρικό “Ερωτικό” και η σουίτα ολοκληρώνεται με τον “Ύμνο στον Κονρουά”, μια τριμερή επική μορφή, συγγενή με το υλικό της “Εισαγωγής”.

Το δεύτερο έργο της παραγωγής και τρίτο μέρος της τριλογίας είναι το “Μανουέλ Σαλίνας”. Πρόκειται επίσης για ορχηστρική μεταγραφή εννέα κομματιών από όπερα που ανέβηκε για πρώτη φορά στο Ηρώδειο το 1994 και η οποία έτυχε νέας επεξεργασίας κατόπιν παραγγελίας της Κρατικής Ορχήστρας Θεσσαλονίκης, το 1997.

Τα εννέα μέρη του έργου είναι ένας συνδυασμός

οργανικών και φωνητικών μερών έχουν επιλεγεί από τα είκοσι πέντε μέρη της όπερας χωρίς όμως να ακολουθούν την εξέλιξη της υπόθεσης.

Η “Εισαγωγή” συνοψίζει τα βασικά θέματα του έργου και ακολουθεί το “Εσύ” με χρήση σαξοφώνου και τρομπέτας σε ήχους και πάλι συναφείς με την jazz.

Το μέρος “Το νησί” μας ξαναγεί στο “Νησί των σκύλων” αφήνοντας μια αινιγματική ακουστική αίσθηση.

Ακολουθούν τα “Τόσα τοπία” και ένα “Νυχτερινό”, το οποίο μεσολαβεί ανάμεσα στα μέρη “Χορευτικό I”, “Χορευτικό II” και “Χορευτικό III”.

Ως φινάλε επιλέχθηκε η σκηνή της “Δημιουργίας” που αποτελεί και την σημαντικότερη σκηνή του έργου. Το κομμάτι σταδιακά οδηγεί σε ένα καταληκτικό τμήμα στη λαμίζονα που απεικονίζει την στιγμή επιτυχίας του βασικού ήρωα, Μανουέλ Σαλίνας.

Ο Valeri Vatchev διευθύνει την Συμφωνική Ορχήστρα της Ραδιοφωνίας της Σόφιας.

ΔΙΟΣΗΜΕΙΑ - Η ΤΡΙΣΔΙΑΣΤΑΤΗ ΑΝΙΧΝΕΥΣΗ ΕΝΟΣ ΜΥΘΟΥ

Μία νέα καλόγουστη κυκλοφορία των εκδόσεων “Κέδρος” (Παρουσίαση στη στήλη “Βιβλιοπαρουσίαση”, σελ. 58), που συνοδεύεται και από cd.

Πρόκειται για σύμπραξη της ζωγραφικής του Μίλου Παντελιά, της γλυπτικής της Ειρήνης Γκόνου και της μουσικής του Μιχάλη Ανδρονίκου.

Έντονη η παρουσία των Ελληνικών τρόπων και η χρήση παραδοσιακών οργάνων στη μουσική του συνθέτη.

Συντελεστές του δίσκου οι Κάλια Παντελιά και Γιώργος Μιχόπουλος - πιάνο, Θωμάς Δημητρακόπουλος - κλασική κιθάρα, Νίκος Βερίκοκος - βιολί, Κώστας Κατωπόδης - σαξόφωνο, Αλέκα Εληώτη - κρουστά και ο συνθέτης που παίζει κλαρινέτο, ακουστική κιθάρα, πολιτικό λαούτο, τζουρά και μαντολίνο.

Απαγγέλει ο Δημήτρης Καταλειφός.

